

Lausunto

07.05.2026

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallitus esittää valkoposkihanhen ja merimetson siirtämistä luonnonsuojelulaista metsästyslakiin ja sallisi lajien laajamittaisen tappamisen vahinkojen estämiseksi ilman tapauskohtaisia poikkeuslupia. Ampuminen sallittaisiin myös keväällä ja kesällä. Valkoposkihanhea saisi metsästä ilman ajallisia, määrällisiä ja jopa lähes ilman alueellisia rajoituksia. Esityksellä valkoposkihanhesta tehtäisiin Suomen heikoiten suojeltu lintulaji ja myös merimetson ampuminen sallittaisiin laajasti syysaikaan.

Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry pitää esitystä lainvastaisena ja luontokatoa voimistavana. Lintujen yleinen suojelutilanne heikkenisi huomattavasti, sillä metsästyksen vaikutukset ulottuisivat myös kaikkiin muihin samoilla alueilla esiintyviin suojeltuihin lajeihin. Kontrollon puuttaminen metsästyksessä häiritsee linnustoa vuodenkierron herkimpään aikaan linnuille tärkeillä levähdys- ja pesimäalueilla, mistä syntyy luontovahinkoa ja luontokadon kiihtymistä.

Esityksellä heikennettäisiin keskeisesti luonnonsuojelujärjestelmää sekä oikeusvaltiota. Muutoksen myötä häviäisi tapauskohtainen harkinta ja kansalaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden mahdollisuus vaikuttaa. Muutos on oikeusvaltioperiaatteen vastainen eikä kunnioita perustuslaissa ja Århusin sopimuksessa säädettyjä oikeuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

Vaikka lakiesitys koskee suoraan vain kahta lajia se uhkaa koko lintujen suojelemiseksi laadittua järjestelmää ja asettaa vakavan uhan sille, että muita luonnonsuojelulaissa tai metsästyslaissa olevia lintulajeja siirretään myöhemmin saman käytännön piiriin. Esitys on lintudirektiivin vastainen. EU:n lintudirektiivi sallii poikkeukset vain silloin, kun syntyy vakavia vahinkoja, joiden estäminen ei ole muilla keinoilla mahdollista, ja vakavan

vahingon riski on arvioitava tapauskohtaisesti. EU-lainsäädännön vastaista yleistä tappo-oikeutta ilman tapauskohtaista arviointia ei voi sallia, vaan tilanteet on vastaisuudessakin ratkaistava poikkeusluvin. Lajien siirto metsästyslakiin olisi muodollinen toimi, joka ei muuta asiantilaa EU-lainsäädännön osalta. Esityksessä ei ole huomioitu hallinto-oikeuden EU-lainsäädännön tulkintoja ja reunaehtoja, jotka eivät häviä siirtämällä lajit metsästyslakiin.

Lajeja ei tarvitse siirtää metsästyslakiin, koska luonnonsuojelulaki ei salli poikkeusluvalla ammuttujen lintujen käyttämistä ravinnoksi. Asia voidaan ratkaista muuttamalla luonnonsuojelulakia (89 §) siten, että poikkeuslupapäätöksessä voidaan sallia ammuttujen lintujen hyödyntäminen ravintona.

Yleisen tappo-oikeuden sijaan on tarpeen tehostaa poikkeuslupakäytäntöjä. On kehitettävä sähköisiä hakupalveluja, varmistettava riittävät resurssit lupien käsittelyyn ja poistettava hallinnosta päällekkäinen luvitusjärjestelmä keskittämällä kaikki lintuja koskevat poikkeusluvat lupa- ja valvontavirastoon.

Esitys kärjistää yhteiskunnallista konfliktia ja heikentää luottamusta. Esitys todennäköisesti myös lisäisi valkuposkikihanhien aiheuttamia maatalousvahinkoja sekä tekisi tyhjäksi vuosien työn valkuposkikihanhien esiintymisen hallitsemiseksi ja sosiaalisen konfliktin ratkaisemiseksi keskeisillä ongelma-alueilla. Suomessa tarvittaisiin kaikkien keskeisten intressiryhmien yhdessä hyväksymiä ratkaisuja sen sijaan, että tilannetta kärjistetään esitetyllä tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö on lakimuutoksen perusteluissa jättänyt huomioimatta keskeisten tutkimusten tuloksia. Esityksen vaikutusten arviointi on myös riittämätön. Kyse on huomattavan suuresta lainsäädäntömuutoksesta, joka edellyttää riippumatonta, tutkimustietoon ja EU-lainsäädäntöön perustuvaa analyttistä vaikutusarviointia. Esityksen EU-lainmukaisuudesta on pyydetty lausunnot EU:n komission ympäristöasioiden

pääosastolta ja oikeuskanslerinvirastolta.

Lintujen yleinen suojelutilanne heikkenisi perustavanlaatuisesti, sillä valkuposkikihanhien ja osin myös merimetson kevät- ja kesäaikaisen metsästyksen vaikutukset ulottuisivat kaikkiin muihin samoilla alueilla esiintyviin lajeihin. Ampumisesta syntyvät äänet pelottavat lintulajien lepäilyä, ruokailua, valmistautumista pesintään ja pesimistä. Kontrollioimaton metsästys kiistatta häiritsisi linnustoa niiden vuodenvaihtuksen herkimpään aikaan linnuille tärkeillä levähdys- ja pesimäalueilla. Tämä luonnonsuojelulla kielletty häirintä johtaisi pesinnästä ja pesäpaikasta luopumiseen, heikkoon pesimätulokseen ja näiden kautta populaatioiden pienenemiseen sekä kiihdyttäisi luontokatoa.

Hallinto-oikeudet ovat päätöksissään arvioineet, milloin EU-lainsäädäntö sallii poikkeukset lintujen suojelusta, mitkä keinot ovat mahdollisia ja millaisissa tapauksissa vakavien vahinkojen riski syntyy. Nämä oikeuden toteamat lainsäädännölliset reunaehdot eivät häviä säätämällä merimetso ja valkuposkikihani vapaammin metsästettäväksi lajiksi, koska reunaehdot tulevat EU:n lintudirektiivistä. Valkuposkikihanhien ruokailualueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä esiintyy runsaasti muita lintulajeja, joista valtaosaa ampumisesta syntyvät äänet pelottavat häiriten niiden lepäilyä, ruokailua, valmistautumista pesintään ja pesimistä. Valkuposkikihanhien poikkeuslupia

koskevien hallinto-oikeuden päätösten mukaan ampuminen on muihin lintuihin kohdistuvaa, luonnonsuojelulaissa ja lintudirektiivissä kiellettyä tahallista häiritsemistä vaikka toiminnan tarkoituksena olisi valkoposkihanhiiden ampuminen. Lakiesityksessä on sivuutettu muiden lajien suojasta syntyvä vaatimus siitä, että esityksen mukainen valkoposkihanhiiden tappaminen keväällä ja kesällä vaatisi yleensä myös lupa- ja

valvontaviraston luvan muiden lintudirektiivillä ja luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lintulajien häirintään.

Suomi vaarantaa koko lintudirektiivin rikkomalla sen keskeisiä periaatteita, kuten 9 artiklan poikkeusperusteita ja lintulajien pesimäaikaista suojaa. Suomi on jo tuomittu kahdesti kevätmetsästyksen liittyvien velvoitteiden rikkomisesta EU-tuomioistuimessa (C-344/03 ja C-217/19). Lintudirektiivin asettamat tappamista koskevat reunaehdot ovat olleet keskeinen työkalu esimerkiksi pitkäaikaisessa taistelussa Välimeren alueen pikkulintupyynnin lopettamiseksi. Suomi ei voi vaatia muita jäsenvaltioita noudattamaan direktiiviä ja samalla itse toimia direktiivin vastaisesti.

Esityksen vaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu kaikkia vaikutuksia, ja vaikutuksia on yleisesti vähätelty. Lakiesityksessä on kyse huomattavan suuresta muutoksesta, joka vaatii selvästi analyyttisemmän ja tutkimustietoon perustuvan riippumattoman asiantuntijatahon tekemän vaikutuksen arvioinnin sen sijaan, että lakiesitystä valmistelleet virkamiehet toteavat, ettei muutoksella ole juuri mitään, ainakaan haitallisia, vaikutuksia mihinkään.

Vaikutusten arvioinnista puuttuvat kunnolliset arvioinnit muun muassa:

- suhteesta perustuslakiin ja vaikutuksista oikeusvaltioon, kun kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa oman ympäristönsä asioihin kavennetaan merkittävästi ja

EU-lainsäädännön reunaehtoja ja oikeuden asiassa tekemiä keskeisiä päätöksiä ei täysin huomioida.

- yhteiskunnallisista sosiaalisista vastakkainasettelua lisäävistä vaikutuksista, jotka syntyvät muun muassa luonnon- ja eläinsuojelutahojen maa- ja

metsätalousministeriöön, metsästäjiin ja maataloustuottajiin kohdistuvan luottamuksen vähenemisestä

- vaikutuksesta linnustonsuojelu- ja poikkeuslupajärjestelmään
- vaikutusta valkoposkihanhiiden ohjaamisen avulla rakennettuun yhteistyöhön konfliktien lieventämiseksi
- vaikutuksista maatalousvahinkojen ja vahingonkorvausten määrään ja kohdentumiseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
- vaikutuksista valkoposkihanhiiden levähtämis- ja ruokailumahdollisuuksiin elinkierron kannalta tärkeillä alueilla.
- vaikutuksista muihin peltoalueilla muuton aikana ruokaileviin lintulajeihin

- vaikutuksista pesimälinnustoon
- vaikutuksista Natura 2000 -alueille tai uhanalaisille lajeille
- vaikutuksista ruokamarkkinaan, erityisesti vegaanien hyväksymien tuotteiden saatavuuteen

Esityksessä on kyse huomattavan suuresta lainsäädäntömuutoksesta, joka edellyttää riippumatonta, tutkimustietoon ja lainsäätöön perustuvaa analyttistä asiantuntijoiden tekemää vaikutusten arviointia.

Esitämme, että maa- ja metsätalousministeriö hylkää nykyisen lakiesityksen, ja ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö laativat yhdessä perustuslain ja EU ainsäädännön mukaisen laajasti yhteiskunnassa hyväksyttävissä olevan lakiesityksen valkuposkivanhojen poikkeuslupamenettelyn kehittämiseksi.

Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry:n puolesta

Lohjalla, 7.5.2026

Aki Mettinen, varapuheenjohtaja, suojeluvastaava

Mettinen Aki
Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry